

TASTE OF LIMMUD

ה'ישן יתחדש והחדש יתקדש

...hajasjan jitchadesj wehechadasj j itkadeesj...

...wat oud is wordt vernieuwd en wat nieuw is wordt geheiligd...

Rav Kook, de eerste opperrabbijn van Israel

Igrot Haraya, Iggeret 164

Sjabbat 5 maart 2011 / 29 adar I 5771

Sidra Pekoedee, Sjemot [Exodus] 38:21-40:38, Tanach blz. 190-196

Haftara Sjabbat Sjekalim: II Koningen 12:1-17, Tanach blz. 762-763

Vertaling: Mieke van Praag

Voor het origineel zie

www.limmud.org/publications/tasteoflimmud/5770/Vayakhel-Pekudei

---

PEKOEDEE

Meestal wordt deze sidra gelezen samen met de daaraan voorafgaande, Wajakheel, maar dit jaar staat Pekoedee op zichzelf. Het commentaar, geschreven vorig jaar, beslaat de inhoud van beide sidrot. Zij beschrijven de bouw van het Misjkan (Heiligdom). In eerdere sidrot is vermeld hoe alle onderdelen ervan werden gemaakt, deze week wordt verteld hoe het gebouw in elkaar werd gezet en de kleding voor de Kohaniem, de priesters, gereed werd gemaakt zoals God het had bevolen.

Pekoedee – Caryn Aviv

Caryn Aviv is docent voor seculiere Joodse cultuur aan de Universiteit van Denver en professionele verteller van verhalen. Zij schrijft en geeft les op het gebied van hedendaagse joodse culturen; Israël studies en seksualiteit in het Jodendom.

De sidrot van deze en vorige week onderzoekt de complexiteit van leiderschap, gemeenschap en het creëren van een heilige ruimte, zowel letterlijk als metaforisch. Letterlijk is het de beschrijving van al het productieve werk dat Mosjee regelt als de toneelmeester van het joodse volk, dat uiteindelijk culmineert in de met zorg uitgewerkte constructie van het Misjkan. Dat is het heilige werk waarvoor Mosjee en het volk het kader creëren: een heilige ruimte om de aanwezigheid van God te ontvangen.

Metaforisch onderzoekt de sidra hoe de rol van Mosjee's leiderschap zal veranderen als het Misjkan geheel klaar is. Wat zullen zijn verantwoordelijkheden worden als het Misjkan compleet is? Hoe zal Mosjee zich verhouden tot de voltooiing van een project dat een enorme religieuze en symbolische betekenis heeft voor het gehele Israëlitische volk?

Mosjee heeft er de slag van een leider te zijn die de kunst verstaat om de collectieve energie van de Israëlieten te mobiliseren en in te zetten voor het werk om de Misjkan tot stand te brengen. Een pittig project te leiden en sturen, lang voordat er spreadsheets waren! Er waren giften en donaties te verzamelen, kunstenaars te overzien; gedetailleerde priestergewaden te creëren. En dit nog afgezien van de architectuur en constructie van de tent, het binnenhof, evenals de specifieke instructies voor het inrichten van het interieur van de Misjkan, inclusief de lampen en altaren.

Het werk aan de Misjkan is ook een goede gelegenheid voor samenwerking: “ieder die ergens in uitblonk en iedereen, mannen en vrouwen... wier harten bereid waren....”.

De afgelopen tientallen jaren is Limmoed gegroeid en verspreid over de gehele wereld en dit volgt duidelijk het precedent van dit tweede deel van het boek Sjemot. De enorme vrijwillige krachtsinspanning die nodig was om deze Misjkan te bouwen is misschien wel het eerste voorbeeld van een collectief “doe-het-zelf”-organisatie in de joodse geschiedenis. Aan het einde van dit verbazingwekkende proces is de volledige ruimte van het Misjkan letterlijk gevuld met de Goddelijke Aanwezigheid, zelfs zodanig dat er voor Mosjee geen ruimte overblijft om er binnen te gaan.

Uiteindelijk zal Mosjee de “fakkel van het leiderschap” moeten doorgeven nadat hij alle rituele verantwoordelijkheden in het Misjkan heeft overgedragen aan Aharon en zijn zonen. In Wajakheel-Pekoedee zien wij hoe de leiderschapstaken tot op zekere mate gescheiden worden. Mosjee treedt op als “toneeldirecteur” en producent; Aharon bereidt zich voor om zijn verplichtingen als “directeur ritueel” op zich te nemen en Betsalel en Ohaliav zijn druk bezig in hun functies van constructie- en bouwmanagers.

Maar aan het einde van Pekoedee komt het bouw- en constructiewerk tot een einde. Mosjee staat alleen bij de poort van het Misjkan en de wolk daalt neer: dit is een bijzonder dramatisch moment, mysterieus en tegelijk een overgang. Gods aanwezigheid vult het Misjkan en Mosjee blijft buiten staan. Het is niet duidelijk of en zo ja hoe Mosjee zal integreren in de heilige ruimte waar hij zo hard voor gewerkt heeft om die te creëren.

Wat is de werkelijke rol van Mosjee bij de beëindiging van het Boek Sjemot? In hedendaagse termen zou je kunnen zeggen dat hij nog steeds doorgaat met het ontplooiën en verfijnen van zijn persoonlijke missie en leiderschapsvisie. Als ik het einde van Pekoedee lees, probeer ik mij voor te stellen wat er in Mosjee's hoofd omging op dat moment: worstelt hij met twijfels en onzekerheid t.a.v. de toekomst - de zijne en die van de Israëlieten? Als het werk is voltooid, vraagt hij zich dan af: “Wat is mijn rol en waar is mijn plaats nu?” Was het gemakkelijk en probleemloos, of angstaanjagend en moeilijk voor Mosjee om afstand te nemen en los te laten? Het is een subliem (of wellicht ondragelijk) overgangsmoment.

Ik denk dat velen van ons met deze vraag tijdens hun leven worstelen, wanneer onze rollen en verantwoordelijkheden verschuiven en veranderen. Het stelt ons voor de vraag wie wij zijn wanneer een deel van ons werk is voltooid en het tijd is over te stappen naar een ander hoofdstuk, een andere plek in de wildernis, een ander stadium van ons leven. Hoe weten we wanneer het tijd is om los te laten en te laten gaan, wij die zoveel tijd en energie en van onszelf hebben geïnvesteerd in dit werk van liefde? Hoe kunnen wij leven met de onzekerheid om vooruit te kijken en verder in het leven te gaan, vooral als een hoofdstuk (in ons geval het Boek Sjemot) eindigt en een ander begint? Wat kiezen wij om mee te nemen wanneer we aan een nieuw verhaal beginnen? En wat besluiten wij achter ons te laten?

Ik denk dat de figuur van Mosjee, die een stap terug doet om getuige te zijn van de voltooiing en het aansteken van het Misjkan op vele wijzen een nuttige metafoor voor ons, hedendaagse Joden is. Net als bij Mosjee en de Israëlieten wordt dit heilige werk gezamenlijk gedaan, als een gemeenschap, niet door individuen alleen – immers, elk van ons brengt speciale geschenken en zegeningen mee voor de inspanning om die gezamenlijke heilige ruimte te bouwen. Net als Mosjee en de Israëlieten hebben hedendaagse Joden behoefte aan ZOWEL een ontwerp en een architectuur ALS aan de intentie en visie om een heilige ruimte en gemeenschap samen te creëren. Met andere woorden: het gaat niet alleen maar om architectuur en ontwerp-instructies en de “materialen” die een ruimte, of een leven, mooi en gewijd maken. Net als bij Mosjee en de Israëlieten hebben wij ook de kawana (intentie) nodig evenals de tegenwoordigheid van geest om heiligheid binnen te laten zodat onze eigen levens, net als het Misjkan met heiligheid, betekenis en integriteit worden gevuld. En soms betekent dit loslaten, onszelf niet voor de voeten lopen, maar de magie het laten overnemen zodat nieuwe verhalen te voorschijn kunnen komen.